

ETIČKI KODEKS HRVATSKE KOMORE PSIHOTERAPEUTA

Preambula

Članak 1: Odgovornost

Članak 2: Stručnost

Članak 3: Moralni i zakonski (legalni) standardi

Članak 4: Povjerljivost

Članak 5: Dobrobit klijenta

Članak 6: Profesionalni odnosi

Članak 7: Izjave za javnost

Članak 8: Načini procjene

Članak 9: Istraživanje

Preambula

Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti poštuju čast i dostojanstvo pojedinca te nastoje očuvati i zaštititi osnovna ljudska prava.

Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti su posvećeni unapređenju znanja o ljudskom ponašanju, povećanju razumijevanja ljudi o sebi i drugima te korištenju tih znanja s ciljem promicanja zdravlja i dobrobiti ljudi.

Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti su dužni čuvati plemenitu tradiciju psihoterapijskog poziva, održavajući visoke standarde stručnog rada i etičkog ponašanja prema klijentima, njihovim bližnjima i ostalim osobama.

Slijedeći te ciljeve, trude se zaštititi dobrobit svih onih koji traže njihove usluge tj. klijenata; onih koji su povezani sa njihovim klijentima (kada to nije u konfliktu s potrebama njihovih klijenata), i svih sudionika u mogućim istraživanjima, koji su predmet tih istraživanja.

Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti poštuju druge članove vlastite profesije i članove srodnih profesija trudeći se, koliko je to moguće i gdje se ne sukobljava s interesima njihovih klijenata, osigurati protok svih informacija uz međusobno poštovanje.

Svoje vještine koriste samo u svrhu koja je u skladu s ovim vrijednostima, ne dopuštajući drugima da ih zloupotrebljavaju.

Psihoterapeut i savjetodavni terapeut će pismeno potvrditi samo one činjenice koje je utvrdio sam i/ili u suradnji s drugim stručnjacima.

Tražeci za sebe slobodu istraživanja i komuniciranja, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti istovremeno prihvaćaju odgovornost koju ta sloboda zahtijeva: stručnost, objektivnost u primjeni vještina, brigu za dobrobit klijenata, kolega, studenata, sudionika u istraživanjima, te članova komore i odgovarajućih strukovnih društava.

U skladu s tim idealima psihoterapeut i savjetodavni terapeut je suglasan s detaljnim etičkim načelima u sljedećim područjima:

Odgovornost

Stručnost

Moralni i zakonski standardi

Povjerljivost

Dobrobit klijenta

Profesionalni odnosi

Izjave za javnost

Načini procjene

Istraživanje

Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti u potpunosti surađuju sa Hrvatskom komorom psihoterapeuta, te svojim profesionalnim organizacijama i udruženjima te s Europskim udruženjem za psihoterapiju (EAP), tako da odmah i u potpunosti odgovaraju na upite i zahtjeve bilo kojeg pravomoćno ustanovljenog etičkog ili profesionalnog povjerenstva, udruge ili organizacije, čiji su član ili kojoj pripadaju.

Sam Zahtjev za prihvaćanje u Registar Hrvatske komore psihoterapeuta obavezuje psihoterapeuta, savjetodavnog terapeuta i vježbenika da se pridržava svih načela ovog ETIČKOG KODEKSA.

Načelo 1. ODGOVORNOST

Opće načelo: U davanju usluga, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti zadržavaju najviše standarde svoje profesije. Prihvaćaju odgovornost za posljedice svojih postupaka i nastoje osigurati primjereno korištenje svojih usluga, pri čemu dobrobit klijenta smatraju svojom prvom i osnovnom brigom.

Načelo 1.a: Kao praktičari, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti znaju da nose ozbiljnu društvenu odgovornost, jer njihove preporuke i profesionalni postupci mogu promijeniti živote drugih ljudi.

Vode računa o osobnim, socijalnim, organizacijskim, materijalnim, ambijentalnim i političkim okolnostima te pritiscima koji bi mogli dovesti do krivog korištenja njihova utjecaja.

Načelo 1.b: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti sa svojim klijentima unaprijed pojašnjavaju sve ono što bi moglo biti relevantno za njihov zajednički rad. Izbjegavaju odnose koji bi mogli smanjiti njihovu objektivnost ili proizvesti konflikt interesa.

Načelo 1.c: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti su dužni sprečavati iskrivljavanje, krivo korištenje, ograničavanje ili prikrivanje njihovih nalaza od strane neke institucije ili organizacije čiji su zaposlenici.

Načelo 1.d: Kao članovi nacionalnih ili organizacijskih tijela, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti kao pojedinci ostaju vjerni najvišim standardima svoje profesije.

Načelo 1.e: Kao učitelji ili treneri, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti prihvaćaju svoj primarni zadatak pomaganja drugima u stjecanju znanja i vještina. Zadržavaju visoke standarde obrazovnog odnosa te pružaju objektivne, potpune i točne informacije.

Načelo 1.f: Kao istraživači, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti prihvaćaju odgovornost za odabir istraživačkih tema i metoda istraživanja, analiziranja i izvještavanja. Svoja istraživanja pažljivo planiraju kako bi što više smanjili mogućnost izvođenja krivih zaključaka na temelju svojih pronalazaka. Omogućuju temeljitu raspravu o ograničenjima dobivenih rezultata, osobito kada se njihov rad dotiče društvene regulative ili pak može biti upotrijebljen na štetu ljudi specifičnih dobrih, spolnih, etničkih, socijalnoekonomskih ili drugih društvenih grupa. Pri objavljivanju izvještaja svoga rada, nikada ne skrivaju rezultate koji ne potvrđuju početne hipoteze te poštuju postojanje alternativnih hipoteza i objašnjenja onoga što su pronašli tijekom istraživanja. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti sebi pripisuju samo one radove koje su stvarno obavili. Unaprijed sa svim relevantnim osobama i organizacijama pojašnjavaju očekivanja vezana uz davanje i korištenje rezultata, istovremeno se trudeći što manje interferirati sa sredinom u kojoj se rezultati prikupljaju.

Načelo 1.g: Kao supervizori, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti prihvaćaju da je njihov glavni zadatak pomaganje drugima u razvoju znanja i vještina. Osiguravaju visoke standarde samorefleksije i učenja.

Načelo 2. STRUČNOST / Kompetencija

Opće načelo: Održavanje visokog standarda kompetencije je odgovornost koju dijele svi psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti u interesu javnosti i profesije u cjelini. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti prepoznaju granice svoje kompetencije i ograničenja tehnika koje koriste u svom radu. Nude samo one usluge i koriste samo one tehnike za koje su kvalificirani treningom i iskustvom. U područjima u kojima još ne postoje prepoznati standardi, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti poduzimaju sve potrebne mjere opreza kako bi zaštitili dobrobit svojih klijenata. Održavaju razinu svoga znanja o postojećim zdravstvenim, znanstvenim i profesionalnim informacijama koje se odnose na usluge koje nude.

Načelo 2.a: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti istinito i točno navode te javnosti predstavljaju svoju kompetenciju, obrazovanje, trening i iskustvo. Kao dokaz edukacijske i profesionalne

kvalifikacije navode samo one stupnjeve ili kvalifikacije koje su dobili od akreditiranih edukacijskih institucija i/ili institucija priznatih od strane Hrvatske komore psihoterapeuta.

Jamče da su na primjeren način dostigli minimum profesionalnih standarda edukacijske institucije prema traženim kriterijima, načinima i metodama, te prijavljuju svoje stručno usavršavanje Hrvatskoj komori psihoterapeuta. Poštuju i druge izvore edukacija, treninga i iskustva koje su stekli.

Načelo 2.b: Kao praktičari, učitelji ili treneri, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti vrše svoje obveze brižljivo se pripremajući i osiguravajući svoju spremnost, tako da njihova praksa bude na razini najvišeg standarda, a način komunikacije precizan, suvremen i relevantan.

Načelo 2.c: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti poštuju potrebu za stalnom edukacijom i osobnim razvojem te su otvoreni prema novim procedurama i promjenama u očekivanjima i vrijednostima koje nosi vrijeme.

Načelo 2.d Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti prepoznaju razlike među ljudima s obzirom na dob, spol, socijalno-ekonomske i etničke temelje ili pak njihove posebne potrebe s obzirom na specifična oštećenja. Tijekom svoje obuke dobivaju prikladan trening, iskustvo i savjete, kako bi takvim ljudima osigurali kompetentnu i primjerenu uslugu bez obzira na spol, dob, rasu, narodnost, vjeru, političko uvjerenje, društveni položaj ili bilo koje druge okolnosti, poštujući pritom ljudska prava i dostojanstvo.

Načelo 2.e Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti znaju da njihovi osobni problemi i konflikti mogu interferirati s profesionalnom djelotvornošću. Stoga se suzdržavaju od poduzimanja bilo kakvih aktivnosti pri kojima bi njihovi osobni problemi mogli ugroziti kvalitetu njihova rada ili pak na bilo koji način povrijediti klijenta, kolegu, studenta ili sudionika istraživanja. Postanu li svjesni svojih problema tijekom angažmana u takvoj aktivnosti, traže kompetentnu stručnu pomoć, kako bi odredili trebaju li biti izuzeti, dovršiti taj rad ili pak ograničiti djelokrug svojih profesionalnih aktivnosti.

Načelo 2.f Ulazeći u nova područja djelovanja, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti jamče da su prethodno završili trening u skladu s uvjetima koji se odnose na to polje djelovanja te je njihov rad na tom planu na najvišoj mogućoj razini. Oni jamče da taj rad ni na koji način ne umanjuje njihov sadašnji rad, ne remeti ga niti kolidira s njime.

Načelo 2.g Ako potrebe klijenta prelaze mogućnosti psihoterapeuta ili savjetodavnog terapeuta, njihovo znanje ili vještine, obavezan je uputiti klijenta na skrb drugom psihoterapeutu ili stručnjaku. Jednako tako, ako ocijeni da su mu u brizi za klijenta potrebni stručni savjeti drugih stručnjaka, predložit će sazivanje konzilija.

NAČELO 3: MORALNI I ZAKONSKI STANDARDI

Opće načelo: Moralni standardi ponašanja su osobna stvar psihoterapeuta i savjetodavnog terapeuta kao i kada je riječ o svim drugim građanima, osim kada ti standardi mogu ugroziti ispunjavanje njihovih profesionalnih odgovornosti ili umanjiti javno povjerenje u psihoterapiju, psihoterapeute ili savjetodavne terapeute. Glede osobnog ponašanja, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti trebaju voditi računa o prevladavajućim standardima zajednice te o tome na koji način njihovo podudaranje s tim standardima, ili pak odstupanje od njih, može utjecati na kvalitetu njihova rada. Psihoterapeuti i

savjetodavni terapeuti su također svjesni mogućeg utjecaja svoga javnog ponašanja na mogućnost kolega da provode svoje profesionalne dužnosti.

Načelo 3.a: Kao profesionalci, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti djeluju u skladu s načelima i standardima, etičkim kodeksom i aktima Hrvatske komore psihoterapeuta koji se odnose na praksu. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti, dakle, slijede relevantne državne zakone i propise. Ako su europski, nacionalni, pokrajinski, organizacijski ili institucionalni zakoni, propisi ili postupci u konfliktu s kodeksom i standardima Hrvatske komore psihoterapeuta, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti se obvezuju kodeksu i standardima Komore te, ukoliko je moguće, djeluju u smjeru razrješavanja konflikta. Kao profesionalci, bave se razvojem takvih legalnih i kvazilegalnih propisa koji najbolje služe javnom interesu i rade na promjeni postojećih propisa koji ne koriste, ili čak štete, javnom interesu.

Načelo 3.b: Kao poslodavci i namještenici, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti se ne angažiraju ni u kakvim nehumanim postupcima niti u postupcima koji rezultiraju ilegalnim ili neopravdanim akcijama, i takve postupke ne opravdavaju. To se odnosi na postupke u praksi, pri zapošljavanju, unapređivanju ili treningu, koji se zasnivaju na razmišljanjima/razmatranjima o rasi, hendikepiranosti, dobi, spolu, seksualnoj opredijeljenosti, religiji ili nacionalnom podrijetlu, ali nije ograničeno na to.

Načelo 3.c: U svojim profesionalnim ulogama psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti izbjegavaju svako djelovanje koji bi moglo povrijediti ili umanjiti ljudska, zakonska i građanska prava klijenata ili drugih ljudi koji bi time mogli biti oštećeni.

Načelo 3.d: Kao praktičari, učitelji, treneri i istraživači, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti su svjesni činjenice da njihove osobne vrijednosti mogu štetno djelovati na način njihova komuniciranja s ljudima, upotrebu tehnika, selekciju i prezentaciju nalaza ili materijala te prirodu ili primjenu istraživanja. Radeći s potencijalno povređujućim temama, prepoznaju i poštuju različite običaje te vode računa o mogućoj individualnoj osjetljivosti klijenata, studenata, edukanata ili drugih osoba u odnosu na takva pitanja/sadržaje.

NAČELO 4. POVJERLJIVOST

Opće načelo: Prva je obveza psihoterapeuta i savjetodavnog terapeuta poštivanje povjerljivosti informacija dobivenih od ljudi tijekom rada. Te informacije mogu otkriti drugima samo s pristankom osobe (ili njezina zakonskog zastupnika), osim u izvanrednim okolnostima kada bi zadržavanje informacije moglo rezultirati očitom opasnošću po samu osobu ili po druge ljude. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti informiraju svoje klijente o zakonskim ograničenjima povjerljivosti. U normalnim okolnostima, pristanak za otkrivanje informacija drugima osoba treba dati u pismenom obliku.

Načelo 4.a: O informacijama dobivenim unutar psihoterapijskog odnosa, ili pak o podacima dobivenim na osnovi procjena djece, studenata, namještenika, i drugih, raspravlja se samo iz profesionalnih razloga i samo s osobama za koje je očit da se bave slučajem. Kako pismena i usmena izvješća predstavljaju samo podatke koji služe svrsi evaluacije ili za daljnje upućivanje, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti se trude izbjеći svako nepotrebno zadiranje u privatnost.

Načelo 4.b: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti koji predstavljaju osobne informacije dobivene tijekom profesionalnog rada u pismenom obliku, kao predavanja ili na drugim javnim forumima,

trebaju prethodno dobiti odgovarajući pristanak ili pak na odgovarajući način prikriti sve informacije koje bi mogle dovesti do prepoznavanja osoba o kojima je riječ.

Načelo 4.c: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti osiguravaju način čuvanja povjerljivosti pri pohranjivanju i raspoloživosti zapisa, i onda kada su sami odsutni.

Načelo 4.d: Radeći s maloljetnicima ili drugim osobama koje nisu u stanju dati dobrovoljan, svjestan pristanak, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti posebno brinu o tome da se interesi dotičnoga u potpunosti zaštite te da se druge uključene osobe konzultiraju na prikladan način.

Načelo 4.e: Svoj rad s djecom i maloljetnicima, psihoterapeut će obavljati uz uvažavanje osobnosti djeteta u skladu s Konvencijom o pravima djeteta Ujedinjenih naroda (New York 1989) i uz pismeni pristanak roditelja ili skrbnika.

NAČELO 5: DOBROBIT KLIJENTA

Opće načelo: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti poštuju integritet ljudi i grupa s kojima rade te štite njihovu dobrobit. Dođe li do sukoba interesa između klijenata i ustanova, u kojima su psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti zaposleni, oni pojašnjavaju prirodu i smjer vlastitih lojalnosti i odgovornosti te sve strane informiraju o njihovim obvezama. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti u potpunosti informiraju klijente o svrsi i prirodi svakog evaluacijskog, terapijskog, edukacijskog ili trening postupka te otvoreno potvrđuju da klijenti, studenti, sudionici treninga, ili sudionici u istraživanju imaju slobodu izbora glede sudjelovanja. Nije etički vršiti pritisak na ljude da sudjeluju ili nastave primati usluge.

Načelo 5.a: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti su stalno svjesni vlastitih potreba i svog potencijalno utjecajnog položaja u odnosu s ljudima kao što su klijenti, sudionici treninga, ispitanici i podređeni te izbjegavaju iskorištavati njihovo povjerenje i ovisnost. Svakako nastoje izbjeći dvostruke odnose, koji bi mogli utjecati na njihovu profesionalnu procjenu te povećati rizik od iskorištavanja. Primjeri takvih dvostrukih odnosa uključuju profesionalni rad ili istraživanje koje se provodi s namještenicima, studentima, osobama koje su uključene u superviziju, bliskim prijateljima ili rodbinom, ali nisu ograničeni na to. Seksualna intimnost s klijentima, studentima, sudionicima treninga i sudionicima u istraživanju je neetička.

Načelo 5.b: Pristane li davati usluge klijentu na zahtjev treće osobe, psihoterapeut i savjetodavni terapeut preuzima odgovornost razjašnjavanja prirode odnosa sa svim uključenim osobama.

Načelo 5.c: Iziskuju li zahtjevi organizacije da psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti krše ova ili bilo koja druga etička načela, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti trebaju razjasniti prirodu konflikta između zahtjeva i načela, informirati sve stranke o etičkim odgovornostima psihoterapeuta i savjetodavnog terapeuta te poduzeti odgovarajuće mjere.

Načelo 5.d: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti unaprijed jasno dogovaraju financijske aranžmane čuvajući interese svojih klijenata, studenata, sudionika treninga ili sudionika u istraživanju. Ne daju i ne primaju bilo kakvu naknadu za upućivanje klijenata na profesionalne usluge. Dio svojih usluga posvećuju radu za koji dobivaju malu ili čak nikakvu financijsku naknadu.

Načelo 5.e: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti završavaju psihoterapijski odnos čim postane dovoljno jasno da klijent od njega nema koristi, ili kad klijent to zatraži, te klijentu nude pomoć u nalaženju alternativnih izvora podrške.

NAČELO 6: PROFESIONALNI ODNOSI

Opće načelo: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti se s dužnom pažnjom opходе prema potrebama, posebnim kompetencijama i obvezama svojih kolega u psihoterapiji, psihologiji, medicini i drugim profesijama. Poštuju preduvjete i obveze institucija ili organizacija s kojima su ti kolege povezani.

Načelo 6.a: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti razumiju područja stručnosti srodnih profesija. U potpunosti koriste sve profesionalne, tehničke i administrativne resurse koji najbolje služe interesima njihovih klijenata. Nedostatak formalnih odnosa s drugim profesionalnim djelatnicima ne oslobađa psihoterapeuta i savjetodavnog terapeuta odgovornosti da osigura svojim klijentima najbolje moguće usluge, niti ih oslobađa obveze da vježbaju sposobnost predviđanja, marljivost i taktičnost kako bi osigurali komplementarnu ili drugu pomoć koja je potrebna.

Načelo 6.b: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti poznaju i uzimaju u obzir tradicije i praksu drugih profesionalnih grupa s kojima rade te u potpunosti surađuju s njima. Ako osoba od druge profesionalne osobe prima slične usluge, psihoterapeut i savjetodavni terapeut će pažljivo razmotriti taj odnos te će svoj rad nastaviti oprezno i tankoćutno uzimajući u obzir terapijske teme i dobrobit klijenta. O tim će temama razgovarati s klijentom, kako bi smanjio rizik da dođe do konfuzije i konflikta nastojeći, gdje god je to moguće, održati jasne i dogovorene odnose s drugim profesionalcima koji su u to uključeni.

Načelo 6.c: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti koji zapošljavaju ili superviziraju druge profesionalce, ili profesionalce koji prolaze trening, prihvaćaju obvezu poticanja daljnjeg profesionalnog razvoja tih pojedinaca te poduzimaju mjere osiguravanja njihove kompetencije. Osiguravaju odgovarajuće radne uvjete, pravovremene evaluacije, konstruktivne konzultacije i prilike za stjecanje iskustva.

Načelo 6.d: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti, ni seksualno ni na neki drugi način, ne iskorištavaju svoje profesionalne odnose s klijentima, osobama koje superviziraju, studentima, namještenicima ili sudionicima u istraživanju. Seksualno ih ne uznemiruju, niti napastuju. Pod seksualno uznemiravanje spadaju namjerne, opetovane primjedbe, geste, ili fizički kontakti seksualne prirode koje primalac ne želi.

Načelo 6.e: Ako je psihoterapeutu i savjetodavnom terapeutu poznato da neki drugi psihoterapeut i savjetodavni terapeut na neki način krši etiku, neformalno pokušava s njim riješiti problem upozoravajući ga na to ponašanje. Ako se ne radi o većoj povredi etičkog kodeksa i/ili se čini da je ona uzrokovana nedostatnom osjetljivošću, znanjem ili neiskustvom, takvo je neformalno rješenje najčešće prikladno. Ti neformalni korektivni postupci provode se pažljivo, vodeći računa o pravu na povjerljivost svih uključenih. No ukoliko se kršenje etičkoga kodeksa ne može riješiti neformalnim putem, ili je pak ozbiljnije naravi, psihoterapeut i savjetodavni terapeut o tome treba obavijestiti i upozoriti Hrvatsku komoru psihoterapeuta i odgovarajuće institucije, društva ili odbore koji se bave

profesionalnom etikom i ponašanjem. Neodgovorno je i neetično, prije utvrđivanja stvarne krivnje, iznositi svoje sumnje klijentu, njegovoj obitelji ili široj javnosti.

Načelo 6.f: Zasluge za publikacije priznaju se onima koji su im doprinijeli u omjeru koji odgovara njihovim profesionalnim doprinosima. Veliki doprinosi profesionalne prirode, koje su dali nekolicina ljudi u sklopu zajedničkog projekta, priznaju se u obliku zajedničkog autorstva s time da se na prvome mjestu navede pojedinac koji je dao glavni doprinos. Manji doprinosi profesionalne prirode te znatnija pomoć neprofesionalaca, crkve i sl. mogu se naglasiti u fusnotama ili u uvodnoj tvrdnji. Priznanje putem specifičnih citata odaje se za neobjavljene i objavljene materijale koji su neposredno utjecali na istraživanje ili pisanje. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti koji rade kompilacije i uređuju materijale drugih, tiskaju materijal u ime izvorne skupine navodeći, ako je prikladno, vlastito ime, koje se pojavljuje kao "predsjedavajući" ili "urednik". Imenuju se svi koji su dali svoj doprinos te im se odaje priznanje.

Načelo 6.g: Provodeći istraživanja unutar institucija ili organizacija, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti osiguravaju autorizaciju za provođenje istraživanja. Svjesni su svoje obveze prema budućim istraživačima te jamče da institucije, u kojima se istraživanje vrši, dobivaju adekvatne informacije o istraživanju i prikladna priznanja za svoje doprinose.

NAČELO 7: IZJAVE ZA JAVNOST

Opće načelo: U komunikaciji s javnim glasilima psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti se s dužnom pažnjom ophode prema svojim kolegama, psihoterapeutima i struci psihoterapiji, psihologiji, medicini i drugim profesijama. Poštuju preduvjete i obveze institucija ili organizacija s kojima su povezani.

Javne izjave, najave usluga, oglašavanje i promotivne aktivnosti psihoterapeuta i savjetodavnih terapeuta služe u svrhu pomoći javnosti u donošenju informiranih prosudbi i odluka. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti precizno i objektivno predstavljaju svoje profesionalne kvalifikacije, pripadnosti i funkcije, kao i one institucije ili organizacije s kojima se oni ili izjave mogu povezati. U javnim izjavama u kojima daju psihoterapeutske informacije ili profesionalna mišljenja ili pružaju informacije o dostupnosti tehnika, proizvoda, publikacija i usluga, psihoterapeuti svoje izjave temelje na općenito prihvatljivim nalazima i tehnikama s potpunim priznavanjem granica i nesigurnosti takvih dokaza.

Načelo 7.a: Najavljujući ili reklamirajući svoje profesionalne usluge, kako bi opisali usluge i osobu koja ih nudi, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti mogu navesti sljedeće informacije: ime, najviši relevantan akademski stupanj ili certifikat o završenoj edukaciji dobiven od akreditirane institucije, datum, tip, stjecanje ECP-a, članstvo u psihoterapijskim organizacijama i profesionalno relevantnim ili povezanim tijelima, adresu, telefonski broj, radno vrijeme, kratki popis vrste psihoterapijskih usluga koje nudi, odgovarajući prikaz informacija o cijenama, strane jezike koje govori, praksu u odnosu na osiguranje ili plaćanje od strane trećih osoba te druge kratke i prikladne informacije. Ukoliko nije zabranjeno od strane drugih sekcija ovih Etičkih načela ili drugih akata Hrvatske komore psihoterapeuta, mogu se navesti i dodatne relevantne ili važne informacije za korisnike.

Načelo 7.b: Najavljujući ili reklamirajući psihoterapijske usluge ili publikacije, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti ne navode svoju povezanost bilo s kojom organizacijom na način koji bi lažno upućivao na sponzorstvo ili certifikat od strane te organizacije. Osobito, primjerice, ne tvrde da su

registrirani u okviru europske ili nacionalne psihoterapijske udruge niti navode svoj status u okviru udruge ili institucije na način koji sugerira da takav status uključuje specijaliziranu profesionalnu kompetentnost ili kvalifikaciju. Javne tvrdnje uključuju komunikaciju putem periodičnih izdanja, knjiga, popisa, direktorija, interneta, televizije, radija ili filmova, ali nisu ograničene na to.

Ne sadrže: a) lažne, prijetvorne, zavaravajući, obmanjujuće ili neopravdane tvrdnje; b) pogrešnu interpretaciju činjenica koja lako može prevariti ili usmjeriti u krivom pravcu jer unutar danog konteksta samo djelomično razotkriva relevantne činjenice; c) svjedočenje klijenta koje se odnosi na kvalitetu psihoterapeutovih usluga ili proizvoda; d) tvrdnju koja bi, namjerno ili eventualno, mogla dovesti do lažnih ili neopravdanih očekivanja u pogledu željenih rezultata; e) tvrdnju koja upućuje na neobične, jedinstvene te "jedine-te-vrste" sposobnosti; f) tvrdnju izrečenu s namjerom da izazove strahove, anksioznost ili emocije kod klijenta u odnosu na mogućnost neuspjelog ishoda, kako bi se prihvatile ponuđene usluge; g) tvrdnju koja se odnosi na prednosti ponuđenih usluga u usporedbi s drugima; h) tvrdnju koja direktno potiče individualne klijente da potraže njihove usluge.

Načelo 7.c: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti ne nude usluge, novac i sl. predstavnicima tiska, radija, televizije ili drugih komunikacijskih medija u ime naknade za očekivano ili izvršeno promicanje njihove djelatnosti. Plaćeni oglas mora biti dokazan kao takav, osim ako iz konteksta jasno ne proizlazi da je riječ o plaćenju reklami. Ako se komunicira s javnošću putem korištenja radija ili televizije, oglas se prethodno mora snimiti i psihoterapeut i savjetodavni terapeut ga mora odobriti za objavu. Kopije reklama i snimke emisija zadržava psihoterapeut i savjetodavni terapeut.

Načelo 7.d: Najave ili oglasi «grupa za osobni razvoj», sastanaka grupa s posebnim interesima, tečajeva, klinika, treninga i agencija trebaju sadržavati jasan opis ponuđenih iskustava ili treninga te jasnu izjavu o njihovoj svrsi. Edukacija, trening i iskustvo članova osoblja trebaju biti prikladno specificirani i dostupni prije početka grupe, treninga ili usluga. Jednako tako unaprijed trebaju biti dostupne informacije o plaćanju i ostalim dijelovima ugovora o sudjelovanju u radu grupe.

Načelo 7.e: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti povezani s razvojem ili promocijom psihoterapijskih tehnika, proizvoda, knjiga ili slično, ponuđenih za komercijalnu prodaju, čine sve što mogu kako bi osigurali da se najave i oglasi predstave na profesionalan, znanstveno prihvatljiv, etički i činjenično-informativan način.

Načelo 7.f: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti ne sudjeluju radi osobne dobiti u komercijalnim najavama ili reklamama preporučujući javnosti kupnju ili korištenje posjeda, proizvoda ili usluga koje dolaze iz jednog izvora, ako se to sudjelovanje zasniva isključivo na njihovoj ulozi psihoterapeuta ili savjetodavnog terapeuta.

Načelo 7.g: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti predstavljaju znanost i umjetnost djelatnosti psihoterapije te nude svoje usluge, proizvode i publikacije pošteno i precizno izbjegavajući pogrešna tumačenja iz senzacionalizma, pretjerivanja ili površnosti. Vođeni su primarnom obavezom da pomažu javnosti u razvijanju sudova, mišljenja i izbora, koji se zasnivaju na informacijama.

Načelo 7.h: Kao učitelji, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti jamče da su tvrdnje navedene u katalogima i opisima tečaja točne i ne navode u krivom pravcu, naročito u pogledu sadržaja koji se prenose, osnove za evaluaciju napretka i prirode iskustava na tečaju. Najave, brošure ili oglasi koji opisuju radionice, seminare ili druge edukacijske programe točno opisuju korisnike kojima je program namijenjen te osobitosti, zahtjeve i ciljeve edukacije te vrste materijala koje treba pokriti. Pored toga,

najave točno predstavljaju edukaciju, trening i iskustvo psihoterapeuta i savjetodavnih terapeuta koji provode programe, kao i sve financijske obveze koje su u to uključene.

Načelo 7.i: Javne objave ili oglasi kojima se pozivaju sudionici istraživanja, u kojima se ljude nastoji motivirati nuđenjem kliničkih ili nekih drugih profesionalnih usluga, moraju jasno objašnjavati prirodu usluga te troškove ili druge obveze koje sudionici u istraživanju trebaju prihvatiti.

Načelo 7.j: Psihoterapeut i savjetodavni terapeut prihvaća obvezu da upozori osobe koje predstavljaju profesionalne kvalifikacije psihoterapeuta i savjetodavnog terapeuta ili povezanost s proizvodima ili uslugama na način koji nije u skladu s ovim smjericama.

Načelo 7.k: Individualne dijagnostičke i terapijske usluge nude se samo u okviru profesionalnog psihoterapijskog odnosa. Ako se osobni savjeti daju putem javnih predavanja ili prikaza, članaka u novinama i časopisima, radio ili televizijskim programima, poštom ili sličnim medijima, psihoterapeut i savjetodavni terapeut koristi relevantne podatke, koji su mu na raspolaganju te održava najvišu razinu profesionalne prosudbe.

Načelo 7.l: Proizvodi koji se opisuju ili predstavljaju putem javnih predavanja ili prikaza, članaka u časopisima ili novinama, radio ili televizijskih programa, pošte ili sličnih medija trebaju zadovoljavati iste priznate standarde kakvi vrijede i za proizvode koji se koriste u kontekstu profesionalnog odnosa.

NAČELO 8: TEHNIKE PROCJENE

Opće načelo: Pri razvijanju, objavljivanju i korištenju psihoterapijskih tehnika procjene, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti svakako nastoje zastupati dobrobit i interese klijenata. Čuvaju klijenta od zlouporabe rezultata procjene. Poštuju pravo klijenta da zna rezultate, interpretacije rezultata te osnove za zaključke i preporuke. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti brinu o tome da se unutar granica legalnih mandata održi sigurnost testova i drugih tehnika procjene te nastoje osigurati prikladno korištenje tehnika procjene od strane drugih.

Načelo 8.a: Koristeći tehnike procjene, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti poštuju pravo klijenata na potpuna objašnjenja prirode i svrhe pojedinih tehnika i to jezikom koji je klijentu razumljiv, osim ako je unaprijed izričito dogovoreno da se napravi iznimka u odnosu na to pravo. Ako objašnjenja trebaju dati drugi, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti oblikuju postupke kako bi osigurali prikladnost tih objašnjenja.

Načelo 8.b: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti odgovorni za razvoj i standardizaciju tehnika procjene koriste provjerene znanstvene postupke te vode računa o relevantnim europskim, nacionalnim, institucionalnim ili organizacijskim standardima.

Načelo 8.c: Izvješćujući o rezultatima procjene, psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti ukazuju na sve eventualne zadržke glede valjanosti ili pouzdanosti zbog uvjeta vršenja procjene ili neprikladnosti normi u odnosu na ispitane osobe. Trude se rezultate procjena i njihove interpretacije osigurati od zlouporabe od strane drugih.

Načelo 8.d: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti su svjesni da rezultati procjene mogu postati zastarjeli te da ne predstavljaju potpunu sliku osobe koju se procjenjuje. Čine sve što mogu kako bi izbjegli te spriječili zlouporabu zastarjelih mjera ili nepotpunih procjena.

Načelo 8.e: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti koji nude usluge bodovanja i interpretacija sposobni su pružiti odgovarajuće dokaze glede valjanosti programa i postupaka korištenih pri oblikovanju interpretacija. Javno nuđenje usluga interpretacije smatra se konzultacijom među profesionalcima. Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti čine sve što mogu kako bi izbjegli zlouporabu izvješća o procjenama.

Načelo 8.f: Psihoterapeuti i savjetodavni terapeuti ne potiču niti podupiru korištenje psihoterapijske i savjetodavne procjene od strane neprikladno treniranih ili na drugi način kvalificiranih osoba putem poučavanja, sponzorstva ili supervizije.

NAČELO 9: ISTRAŽIVANJE

Opće načelo: Odluka za provođenje istraživanja zasniva se na promišljenoj procjeni pojedinih psihoterapeuta i savjetodavnih terapeuta o tome kako na najbolji način mogu pridonijeti znanosti i dobrobiti ljudi. Nakon donošenja odluke o provođenju istraživanja, psihoterapeut i savjetodavni terapeut razmišlja o alternativnim smjerovima u koje bi se mogli uložiti energije i resursi istraživanja. Na temelju tih razmišljanja provodi istraživanje s poštovanjem i brigom o dostojanstvu i dobrobiti ljudi koji sudjeluju te poznavajući pravila i profesionalne standarde koji vrijede pri provođenju istraživanja s ljudima kao sudionicima.

Načelo 9.a: Planirajući istraživanje, psihoterapeut i savjetodavni terapeut koji ga provodi (istraživač) odgovoran je provesti pažljivu procjenu njegove etičke prihvatljivosti. Ako razmatranje znanstvenih i ljudskih vrijednosti upućuje na kršenje bilo kojeg načela, istraživač se, u odnosu na to, mora distancirati.

Načelo 9.b: Primarna se etička briga istraživača sastoji u promišljanju o tome hoće li, u odnosu na prihvaćene standarde, sudionik u planiranom istraživanju biti "rizičan subjekt" ili "subjekt minimalnog rizika".

Načelo 9.c: Istraživač uvijek zadržava odgovornost osiguravanja etičnosti prakse istraživanja. Odgovoran je i za etično postupanje sa sudionicima istraživanja od strane suradnika, asistenata, studenata i namještenika, koji također trebaju preuzeti slične obveze.

Načelo 9.d: Osim kada je riječ o istraživanju pri kojemu je prisutan minimalan rizik, istraživač sa sudionicima u istraživanju, prije njihova sudjelovanja, provodi jasan i pravedan dogovor koji objašnjava obveze i odgovornosti svakog od njih. Istraživač treba poštovati sva obećanja i obveze u tom dogovoru. On informira sudionike o svim aspektima istraživanja koji bi eventualno mogli utjecati na njihovu spremnost za sudjelovanje te im, u skladu s njihovim pitanjima, pojašnjava i sve druge aspekte istraživanja. Ukoliko mu ne uspije u potpunosti pojasniti sva pitanja prije dobivanja pristanka sudionika u istraživanju, dužan je dodatno se pobrinuti za zaštitu njihove dobrobiti i dostojanstva. Istraživanja koja se provode s djecom ili sudionicima sa smetnjama, koje bi mogle ograničiti razumijevanje i komunikaciju, zahtijevaju suradnju roditelja ili skrbnika i eventualne posebne zaštitne postupke.

Načelo 9.e: Metodološki zahtjevi istraživanja mogu dovesti do toga da se učini neophodnim prešućivanje ili prijevarena. Prije provođenja takvog istraživanja istraživač ima posebnu odgovornost: a) utvrditi je li uporaba takvih tehnika opravdana na temelju perspektive znanstvene, edukacijske ili implicirane vrijednosti istraživanja; b) utvrditi jesu li dostupni alternativni postupci koji ne koriste

zatajivanje i prijevaru; c) osigurati da sudionici, što je prije moguće, dobiju dovoljno objašnjenja. Preporuka je da se takve tehnike ne koriste.

Načelo 9.f: Istraživač poštuje individualnu slobodu osobe da odbije sudjelovati u istraživanju ili da se u bilo kojem trenutku povuče iz njega. Obveza da se zaštiti ta sloboda zahtjeva pažljivo promišljanje i razmišljanje o tome je li, u odnosu na sudionika, istraživač u poziciji autoriteta ili utjecaja. Takvi utjecajni položaji uključuju situacije u kojima se sudjelovanje u istraživanju zahtijeva kao dio posla ili pak situacije u kojima je sudionik student, klijent ili namještenik istraživača, ali nisu ograničeni na njih. Prava pojedinaca imaju prednost pred potrebama istraživača za dovršavanje istraživanja.

Načelo 9.g: Istraživač štiti sudionika od fizičke i mentalne neugode, štete i opasnosti koja bi mogla proizaći iz postupka istraživanja. Postoji li rizik od takvih posljedica, istraživač o tome informira sudionika. Postupci istraživanja koji mogu nanijeti trajnu ili ozbiljnu štetu sudionicima ne koriste se, osim u slučaju kada bi nekorištenje tih postupaka dovelo sudionika u opasnost od još veće štete ili pak ako istraživanje ima veliku potencijalnu dobrobit te je od svakog sudionika dobiven dobrovoljni pristanak, koji se zasniva na njihovoj punoj obaviještenosti. Sudionik mora biti informiran o postupcima za stupanje u kontakt s istraživačem unutar razumnog vremenskog razdoblja nakon istraživanja u slučaju da se pojavi stres, potencijalna šteta ili pak pitanja ili zabrinutost povezani s time. Pristanak koji su dali sudionici ne ograničava njihova legalna prava niti smanjuje legalnu odgovornost istraživača.

Načelo 9.h: Nakon što prikupi podatke, istraživač informira sudionike o prirodi istraživanja te nastoji otkloniti svaku pogrešnu ideju koja se mogla pojaviti. Ukoliko znanstvene ili ljudske vrijednosti opravdavaju odgodu ili uskraćivanje tih informacija, njegova je odgovornost da posebno nadgleda istraživanje te osigura sudionike od štetnih posljedica.

Načelo 9.i: Tamo gdje postupci istraživanja rezultiraju nepoželjnim posljedicama za pojedine sudionike, istraživač je odgovoran za njihovo pronalaženje, uklanjanje ili ispravljanje, uključujući dugoročne učinke.

Načelo 9.j: Informacije, koje su tijekom istraživanja dobivene o pojedinim sudionicima, povjerljive su, osim ako unaprijed nije dogovoreno drugačije. Postoji li mogućnost da netko drugi ima pristup tim informacijama, ta se mogućnost, uz planirane načine zaštite povjerljivosti, objasni sudioniku kao dio postupka za dobivanje pristanka zasnovanog na informiranosti.